

ANY I.

Barcelona 4 d' Octubre de 1891.

NÚM 39

BARCELONA 4 d' OCTUBRE DE 1891.

AVÍS D' ADMINISTRACIÓ

Se suplica als Srs. Suscriptors que no hagin satisfet l' import de la suscripció á aquest setmanari, se serveixen remetrel á la major brevetat, en sellos ó en lletras de facil giro.

LA RAHÓ DEL CATALANISME

Las horribles desgracias que han caygut á sobre d' algunas poblacions espanyolas, y aquesta que casi diriam horrorosa epidemia de xochs de trens y descarrilaments, després de mourer la ploma de molts publicistas nacionals y extranjers, per la piadosa obra d' excitar en favor de tants horrors la pública caritat, la han moguda també per entregar á la publicitat importants reflexions sobre las causas del fet en alguns cassos, y de la immensa extensió del dany, en los fets inevitables.

Aquí, ahont hi han periodistas excéptichs y explotadors de la peresa de pensar que te molta gent, qui de totas las desgracias que al mon affligesen ne donan la culpa als capellans, no n' han faltat ara tampoch que, com diu un colega, han vingut á dir que dels ayguats ne son causa las tacas del sol, y que d' aquestas ne te la culpa 'l Ministre Sr. Isasa.

Altres, en cambi, ab apariencias de gran serietat y d' imparcialitat completa, han procurat inclinar los arguments, uns á deixar net de tota responsabilitat al govern conservador, y 'ls demés á negar tota culpa per part de las companyías ferro-carrileras.

Pero en mitx d' aquestas banalitats é hipocresías s' es axecada la veu de la veritat. D' ella volém fernes aquí fidel ressó; Deu nos hi ajude.

Quan ocorren desgracias públicas tan terribles com las que la Providència divina ha enviat sobre Espanya, la missió del periodista es ferse soldat de la caritat. Mes ara, aquesta ha obert ja sas mans pròdigas, y si be no es possible esmenar tot lo dany, la iglesia ha elevat al cel sas pregàries pels pobres difunts, y la compassió ha portat als sobrevivents bálsams y consols. Y donchs, es ja hora de recullir las impressions rebudas, per traurer d' elllas prácticas conclusions.

Aquestas observacions diuen clar que axis en los ayguats de Consuegra y d' Almeria, com en los xochs dels trens, hi ha molt de fortuit, y lo demés es consentit. Ningú pot evitar que s' omple 'l cel de bromas groxudas y que tot plegat s' obren, com cataratas, neuant la terra; pero una entesa y sobre tot honrada administració de la riquesa forestal, pot enfrenar bon xich la forsa destructora del ayguat. Y ademés, en un pays ahont hi hagués una mica de noció de bon govern, se faríen medis per evitar ó empetitar los efectes de contingencias inevitables; y axó resulta molt

mes clar, considerant que un colp de riu, d'un riuot sense importància, se n' ha cuydat enmenar tota una població, no pas molt xica; ¿com estarien aquelles casas, que un xich estobadas, ja s' aclofavan? Donchs, no al govern conservador, no al liberal, no al de 'n Pere ni al de 'n Berenguera, sino á la desatinada gobernació que pateix Espanya, gràcias al temible sistema parlamentari que axó consent y fins implica, ha d' atribuirse la culpa, no de la desgracia, ni del dany, sino de la desproporcionada extensió que aquest ha tingut.

En quant á les desgracies hagudas en los ferro-carrils, ja tothom hi está mes conforme, reconexent que hi ha culpa, y no sols d' un empleat poch entés ó negligent, sino mes amunt; pero, segons las amistats ó devocions va la accusació contra 'ls governs, ó va contra las companyias, y no ha faltat periódich que, tenint son amor repartit entre 'l govern y las companyias ferro-carrileras, trau d' aquell y d' aquestas tota mácula, y veu las taras en los vicens del esperit públic del poble espanyol.

A aquestas conclusions, sugeridas per les desgracies de que 'ns playém als publicistes d'Espanya, cal ara afegirhi, las que en l' extranjer han provocat aquests successos: Un periódich anglés, de renom per tot Europa, y que 's pot dir ha tingut lo valor de dir sencer lo pensament que respecte d'Espanya, á fora d' ella domina, ha dit que Espanya era un pays perdut, puix estava regida per Gobrns ineptes, que administran del pitjor modo possible, y que cada dia dexan baxar lo nivell intelectual, ja prou baix del poble espanyol. Y un soberá d' Europa que 's distingex per descobrir ab una mirada certera 'ls problemes que á Europa verdaderament importan, y que te 'l coratje d' escométrels, digué que era ja hora de que 'ls monarcas d' Europa 's preocupesssen de la desgraciada Espanya.

Afegim á totes aquestas reflexions y parers una altra observació, la del espectacle tristíssim que, ab motiu de las desgracies de Consuegra y d' Almería, ha donat Espanya, anant á captar per Europa, passejant, ab vergonya de sos fills, sas miserias, sa corrupció y sa impotència, y digneume: ¿no es tot axó la demàració del rostre, la bruticia de la llengua, que delatan la fatal malaltia? no son tants parers lo parte mèdich que declara la gravetat del malalt?

De tot axó 'n resulta posada en evidència la

situació d'Espanya. Al través de tantas desgracias y de tants dictámens, se la veu á nostra nació trista, migrada, deshauciada pels mals que consumexen sa naturalesa, un dia tant robusta, y se la veu, per adops, posada en mans d'estira-cordetas y camí del suplici.

Pero Espanya no es, per mes que las lleys ho intenten, un Estat homogéneo. Espanya 's compon, mirantho molt per amunt, de las regions del Nort y de las del Centre y Mitxdía. En aquelles viuen pobles tarats, es cert, pels matexos vicis que á tota Espanya mal-logran, pero encara vigorosos y decidits y coratjosos prenen activa part en las modernas lluytas del treball, ahont lo nivell intel·lectual está mes baix de lo convenient, pero habenthi pasta dúctil per enlayrarlo ab pochs esforços. En las regions del Mitxdía, viuen en cambi, pobles que, inclinats per naturalesa á lluhí en èpocas y en circumstancies que no son las de la civilisació actual, no tenen paper en aquesta lluya del treball, ahont ara 'ls pobles se fan grans, dignes y pròspers, y en los qui 'ls vicis del Estat tenen, no 'l caràcter de passatgers y accidentals com en las rassas del Nort, sino que hi tenen carta de naturalesa. En una paraula: tota Espanya está malalta, ben malalta; tota Espanya está en camí de pròxima ruïna, pero las rassas del Nort son redimibles, y las del Centre y Mitxdía no 's veu, per ara, que tingan redempció. Axó deu haver inspirat al Cánovas aquell pensament que se li atribuex, de que Espanya es una nació decrépita, que feu son paper en la Historia, y que ha acabat sa missió civilisadora.

Donchs ¿quín medi tenen las regions del Nort d'Espanya, per deslliurarse de caurer en l' avenç de ruïna, cap ahont l' estiran las altras regions de la península?

Qui va lligat á una barca que amenassa enfonsar-se, afluixa 'l lligam perillós, y ja mes segur cerca traurer del perill á la barca. Qui forma part d' una societat que, per mal administrada, va camí de la quiebra, una de dos, ó surt de la societat, ó exigeix una forma de serhi que li assegure no esser envolt en la ruïna de la societat, si persisteix la mala administració.

Donchs los regionalistas, agafantnos de la solució mes patriòtica dintre d' un prudent instint de conservació, cridém á nostre poble respectiu á la salvació. Nosaltres, los catalanistas, dihem als catalans:

Catalans! Espanya rossola per la pendent d'un abisme. Nostre poble no mereix soterrarshi, que Deu li ha donat forsas per figurar entre 'ls pobles dignes, y donchs ja! posémnos en salvació; no reneguém de nostres germans d'Espanya, pero arreglém nostres interessos, que no queden ells y ab ells nostre perenir, á mercé dels estira-cordetas. Siguém regionalistas, que vol dir cuidadosos dels propis cabals, que ara malmenan una colla de polítichs tarats de las culpas que al poble espanyol avergonyeixen y 'l tornan pobre y desgraciat!

N. VERDAGUER CALLÍS.

REGIONALISME ARTÍSTICH

LO MUSEU ARQUEOLÓGICH DIOCESSÁ DE VICH

Si la renaixensa de l'esperit de nostra pátria Catalunya hagués d'ofegarse, avans de convertir-se en realitat tan d'ideals bellissims, regeneradors de la vida de nostra benvolguda terra; tot plorant tantas esperances fallidas, hauriam de gaudirnos de dos fets que ningú avuy desconeix ni nega, qual importància no han pogut amagar ab son silenci y ab son despreci tota la colla de gent interessada en que may mes nos recordesssem de lo que fórem, de lo que som y de lo que debém ser dintre l'aplech de nacionalitats que 'n dihem la Espanya.

Y aqueixos dos fets son l'un la renaixensa de nostra literatura, qualas obras traduidas en totas las llengüas d'Europa son llegidas y estudiadas pels lletrats de per tot, y lloqadas per propis y estranyos, menys per la colla de *savis periodistas* posats al servei de la bizantina política espanyola, pera qui no existeix res mes que lo que destila 'l magí dels socis del Ateneo de Madrid; y l'altra es lo desenrotillo dels estudis històrichs de tota mena pera los que avuy ja s'ha arreplegat tant d'assí y d'allá, s'ha atresorat tanta mena de notícias y datos, que al sortir fora de casa alguna de las mes ben fetas monografías històricas, ha fet dir á persona tant entesa com lo Baró de Tourtoulon: que Catalunya «es lo lloc d'Europa en que la vida intelectual es mes intensa.» Un verdader *sunsum corda* va resonar per tots los afraus de Catalunya, y com l'antich desperta ferro va aixecar un somatent dispost á lluytar en las grans batalles de la Literatura y de la Historia, y si l'esplet de la primera omplí ab sos perfums tota la Europa, en lo camp de la Historia, feu sortir un sens fi de gent de bona voluntat que recorregué nostras valls y muntanyas, are recullint un floret de cansons follias, tradicions y rondallas; are escorcollant los polsos pergamins de nostres arxiu; ja calcant las esborradas lápidas de nostres claustres; ja removent los enderrochs de nostres castells roquers pera fer reviuer algunas de llurs encantadas; ja llapis en mà ó ab la cambra fotogràfica mapant lo mes escullit dels capitells romànichs de nostres monastirs ó lo mes gay de las filigranas de nostres esglésies ojivals; ó ja furgant la terra pera des-

enterrar are un recort protohistòrich, una ànfora de esbelta forma modelada per artista grech, ja senzilla recordansa de la dominació romana; reunint axis los materials pera que l'historiayre arquitecte del passat, hage pogut reconstruir l'edifici gegant de nostra gloriosa prosapia.

Tot aquest sens fi d'investigacions fet mes per aficionats que per savis, sens que aquells hi hagen mancat, fet per gent de tota mena, ab entusiasme potser no sempre del tot favorable á la inflexible veritat científica, han dat alguna cosa mes, moltíssim mes encare, que lo conèxement de nostra historia; han portat á nostre poble al conèxement de sí mateix, han fet parlar la realitat, fent caure devant d'ell com un castell de cartas los ídols á que havia axecat temples l'artifici.

Avuy encare en molts llocs de Catalunya diuhen *catalanista* al que s'entusiasma devant un recort històrich ó cerca ab dalé una despulla venerable de la avior.

Aqueix nom degut á aquella popular associació la «Associació catalanista d'excursions científicas», ha infiltrat en lo enteniment de nostre poble certa relació entre 'ls estudis històrichs y lo que desitxa, propaga y vol lo Catalanisme; entre aqueix catalanisme semi romàntich, de *vetllada literaria y del temps del arpa*, com li han dit alguns ab cert olímpich desprec i no sabém si ab gran conèxement, y 'l catalanisme decididament pràctic aymador de la realitat y de la naturalesa en lo polítich, afanyós pera tornar á Catalunya á lo que ha sigut y deu ser per be de tots dintre d'Espanya.

Y 'l poble ha tingut rahó: una cosa y l'altra no era mes que una sola cosa.

La literatura 'ns donava á conèixer nostra manera de ser en lo sentiment artístich, la arqueología 'ns mostrava á nosaltres mateixos en lo espill de la historia; y 'l catalanisme regionalista no ha fet mes que aplicar á la política la conseqüència.

Per axó nosaltres mes que ningú 'ns gaudí sempre que algú fa brotar una branca en l'arbre de la Historia y no duptém en seguir la veu del poble, en anomenar catalanisme lo que es ciencia histórica y arqueològica, tot lo que es observació y experimentació aplicada á las ciencias socials.

Hem volgut dir tot axó avans de dir cap paraula sobre 'l Museu arqueològich diocessá de Vich, perque enteném que en axó hi ha 'l millor elogi del sabi bisbe que, després de reconstruir lo Monestir de Ripoll tornano á la vegada á la religió santa, á la pátria catalana, á la historia y al art regional, ha lograt reunir en lo claustre de la Seu d'Ausona la mes complerta col·lecció de la etat mitjana que avuy posseheix Espanya, y en la que 'ls aymadors de lo de casa, de la historia y de la observació aplicada á las ciencias socials hi trovarán lo millor llibre ahont apéndrer lo que fou y lo que deu ésser nostra Catalunya.

No parlaré pas avuy en detall de lo moltíssim que conté 'l museu. Ja ho farán millor los entesos conservadors del mateix D. Joseph Serra y Campdelacreu y D. Antoni d'Espona y de Nuix al publicarne lo catáleg y també hi tornaré nosaltres altre dia.

Una estada de quatre horas pera veurer lo molt que allí s'atresora no es prou, mes que per una ullada á

correcuya; es insuficient fins pera que pugui donar-sen una idea als que axó llegeixin.

La galeria superior del claustre preciosissim de la Seu vigatana que mes d' un artista haurà malehit junt ab lo monument de malíssim gust que de segur durrà menys que la memoria perdurable de l' inmortal Balmes á qui conmemora; aquella galeria que romp la unitat del claustre, com á revindicació pera l' art, se l' ha destinada en lo que d' ella no ocupa la biblioteca, pera hostatjar lo preciosissim museu de que parlém.

La entrada es per lo vestíbul del palau episcopal; s' obra una porta, s' puja escala amunt y s' entra en la sala del museu que conté las coleccions de la época del Renaxement y barroquisme.

No hi mancan allí bonas pinturas, vidrieria d' aquella que avuy fan á Venecia y avans aquí la feyan, obras preuhadas de cerámica catalana, sobretot brodats y texits preciosíssims y caixas de nubia, desde la modesta tallada en noguera, fins á la que adorna la tareca ab dibuixos d' aire moresch y los policromats y daurats preciosíssims.

Aquesta sala, ab tot y tenir molt, es la mes pobra del museu.

Molt mes hi havia en la Exposició Universal de Barcelona, en las Exposicions retrospectivas que feu la «Associació artistich arqueològica barcelonesa» y la que are fa tres ó quatre anys organisá la associació d' igual nom de Mataró. La comparérem ab las colleccions que han sortit en las Exposicions d' Arqueología, porque es la única que comparantli resulta migrada y pobre, ab tot y ser aquellas coleccions reunio de moltes altres particulars y d' objectes vinguts de lluny.

Pero al entrar á la sala ahont se guarda lo de la época ogival, allí acava tota comparació ab lo fet fins are á Catalunya y á Espanya.

Ni 'ls museus de Barcelona, ni 'l arqueològich nacional de Madrid, ni en lo de Toledo á pesar de trovarse en la ciutat mes rica d' Espanya en recorts artístichs, hi ha una collecció com hi ha allí en robas, en retaules y en codices preciosíssims.

No hi mancan retaules del segle XIII pero hi son mes abundants los del XV y XVI. Totas las evolucions de la pintura desde la romànica y aquellas figures esllanguidas, mena de cossos lo menys materials possibles del segle XIII, fins á las que dexant l' encarcarament bisantí, mostran quelcom d' aquella escola idòlatra del cos humà que en l' últim quart del segle XIV y en la primera mitat del XV tenia en son cel estrelles de primera magnitud com Leonart de Vinci, Rafael, Miquel Angel, Fra Bartolomeo, Titiano, Giorgione, Sebastià del Piombo y tants altres.

Tota la historia del retaule, desde l' tríptic fins á aquells retaules plens d' ornamentals flamejants agrupació de sens fi de quadros que desenrotllan sensilla composició mística; fins á aquells en que, conservantse la forma general, los ornamentals ogivals dexan lo lloc als ornamentals clàssichs; los archs acodalats als arquitravas y frisos; las fullas d' escardot á la ratlla horizontal de la coronissa y los feixos de delicadas columnetas á la columna jònica ó corintia.

En aquella sala, si be no 's troban obras capdals de pintura com en molts dels retaules que mes prop de

Barcelona s' conservan, com en lo d' Argentona, com en lo avuy fet mal be de Vilassar de Dalt, com en los de Sant Miquel de Tarrassa, com en algun del claustre de la catedral de Barcelona; hi ha pintada tota la historia del trajo y de las costums de aquell brillant periodo de la historia mitjeval.

Caldria estudiar de pas, al recordarlos, los sens fi de codices atapahits dins una vitrina central, los frontals procedents de Sant Joan de las Abadessas y de la Seu de Manresa; dir alguna cosa del complet monetari d' Ausona; mes hem de passar á correcuya pera entrar en lo que es lo *Sancta sanctorum* del Museu: las salas destinadas á lo romànic y á lo bissantí.

Son tres salas que per si solas bastarián pera donarli celebritat; ahont la historia del art romànic hi ha d' anar á cercar las mes brillants de las sevas páginas.

Entrém en la primera y 'ns trobarém ab las parets cubertas de taulas dels segles IX, X, XI y XII, pobres totas de dibuix, ab color artificial, llunyana imitació de la escola bisantina y de sos riquíssims mosaics; mes d' un valer preciosissim pera la arqueología.

Entremig l' indumentaria hi veurá trossos de texits que recordan lo del *frontal de las bruixas* de Sant Joan de las Abadessas, butllas en papirus interessantíssimas; y tot axó rodejant una vitrina rublera de joyas en las que hi figurant copons decorats ab preciosos esmalts romànichs, incensers y creus dels segles XI y XII, un díptich de marfil de delicada factura, un quadret bissantí en mosaic y una tauleta que recorda la que representa á Jesucrist coronant al emperador Romà Diogenes y á la emperatriu Eudoxia que s' conserva á París en la sala de medallas de la Biblioteca nacional; objectes aràbichs, joyas mes modernas de la época ogival de que solsament ferne l' catálech ompliría molt mes lloc del que disposém. Dexemho y entrém en l' altre sala en la que s' mostra principalment una collecció d' imatges romàniques, un altar d' alabastre procedent de Sant Joan de las Abadessas en lo que hi ha esculpida la Passió de Nostre Senyor Jesucrist, ab legionaris romans que vesteixen cota de malla del segle XII, y 'ls escribas y fariseus lo trajo doctoral de la época y 'ls jueus ab la barretina y tipich caputxó de la gent de las vilas catalanas.

Queda per fi una altre sala destinada á serralleria, principalment, ahont es notable una completa collecció de canalobres sens oblidar las cadenes, ceps y grills procedents dels castells feudals y alguns fins are guardats en lo castell dels Moncadas, bastit sobre l' temple romà que avuy tracta de restaurar l' entusiastisme d' alguns arqueólechs vigatans.

Hem acavat y voldríam tornar á comensar pera citar novament cosas notables que atropellantse 'ns venen á la memoria; de bona gana hi anyadiria mes y mes páginas á nostre article si haguessen de midirlo per lo que mereix lo Museu y lo que exigeix nostre entusiasme.

Potser després quant nos vinga á má l' catálech pròxim á sortir y 'ls àlbums fotogràfichs que deuen publicarse, empandrém novament la tasca.

Be ho mereix lo museu en lo que molts son los objectes que reclaman una sola monografia pera ser coneeguts be y clarament.

Ja vindrá l' dia si Deu vol.

Entretant qui vulgui estudiar art català, vagí a Vich pera llegir en lo Museu arqueològich lo que en cap lloc mes trobar podría. Com antigament de biblioteca en biblioteca, es avuy precís al home d' estudi peregrinar de museu en museu. Y en lo Museu vigatá hi ha pera llegir estona.

Be pot gaudirs en lo Catalanisme de trobar en sa tasca d' investigació arqueològica tan bona ajuda com li ha donat lo Prelat vigatá.

Deu y la pátria n' hi sabrán grat d' haver portat un carreu mes á la causa de la veritat en la historia.

Al cap de vall la esperiencia en la marxa dels pobles es lo mes sólit fonament de tota política y l' amor á la ciencia arqueològica no es mes que l' amor á la realitat, en las ciencias en que la observació y la experiéncia s' complicant mes y mes per lo indefinit de las causas que s' hi reuneixen.

La Arqueología regirant las despullas del passat, fent inventari de lo que resta de las nissagás de l' avior tracta de referla; ni mes ni menys que l' geólech, colecciónant fòssils y midint la gruxaria de las capas del terrer, tracta de refer las llunyanas époques geològicas en que la terra infanta las serras y las valls.

Refer á Catalunya; tal se logrará ab aqueixa nova creuada dels aymadors de la Arqueología.

Avuy lo Prelat vigatá l' hi axeca un temple junt á la seu d' Ausona, demá n' hi axecara un altre junt al románich temple de Solsona; lo jorn següent, l' Ajuntament de Barcelona refarà los Museus de la ciutat comptal, un altre seguirá la Associació arqueològica de Mataró ab lo projectat Museu de la Escola d' arts y oficis, y axis tothom ab la seva pedra refarém la pátria, y refeta, y coneiguda, y sapigut son passat y las evolucions que l' han portada á ser com fou, no costara gayre l' empenyerla cap l' esdevenir que li pertoca.

JOSEPH PUIG Y CADAFALCH.

SERMO DE SANT PERE GONZALEZ TELMO

Predicat per l' Iltre. Sr. Magistral de la S. I. C. de Tuy, don Antoni Cerviño, ab motiu del primer Certámen dels Jochs Florals gallegos celebrats en la mateixa ciutat lo dia 24 de Juny del present any de 1891.

(Conclusió)

«Per qué s' han estroncat aquests prodigis? me diréu «per qué no s' realisan ja exas maravellas al peu d' aquest sant sepulcre? ¡Ah, senyors! No s' estronéaren, no, l's prodigis; s' ha refredat la fe. Si no veýem exos miracles, si no s' verifican exas curacions, es porque ningú ve á demanar, á orar y á plorar al peu d' aquestas reliquias venerandas, davant d' aquest altar solitari que guarda l' tresor de nostra ditxa y fa felis nostra comarca; es que aquí no veig adoradors, sino la indiferència y l' oblit!...»

Per axó no tinch per pura casualitat la celebració en la ciutat de Tuy de las primeras festas regionalistas; fou, si, un designi de la Providència que aqüí s' celebres lo primer torneig de la poesía gallega; fou lo dit de Deu qui mogué la bola de la sort, perque aquí ressonesssen los primers accents de resurrecció, puix

per dret corresponia que aquestas grans iniciativas partissen de la tomba d' aquell á qui per lleu toca esser lo mentor de nostres destins. Telmo glorificá á Galicia, vivint per ella, consagrantsé á sa ditxa, prosperitat y grandesa, y per axó han vingut aquí l's poetas y cantors de aquesta terra á ser coronats y á rebre l' premi de llurs victorias. Cantéu, poetas, canteu á Galicia, sas glòries, sas bellesas, sas auras puríssimas, sos céls transparents, sos camps riallers, sos vergers frondosos, sos rius d' ayguas blavencas, sos mars de superficie diáfana y tranquila, sas flors, sos aucells, sas costums patriarcals, sas verges innocents y puras, son idioma dolçíssim, tot lo que en ella es bell y encantador, que tot lo que aquí viu, lo que aquí respira y alena, es gran, es sublim y digne de vostra inspiració! Mes, no oblidéu en vostres cantichs al héroe d' aquestas festas, al personatje que parlá á vostres pares lo llenguatge de la virtut y depositá en totes las llars lo gérmen de sants desitxos y d' esperansas inmortals. Cantéu las bellesas sublims de la Religió y de la Fé, manantial abundant d' inspiració, d' ahont baxa la flama del geni á depositarse en lo front dels elegits. Cantéu á la pátria, que no la constitueixen sols, com ha dit un ilustre orador, la terra que trapitjém y l's fruysts que cullim y servexen per nostre aliment. La pátria es la historia de nostres pares, la esperansa de vostres fills, lo diposit de sagradas tradicions; es lo que que fou, lo que es y lo que será; perque sense pares, sense fills, sense ascendents, sense sepulcres, sense glòries, sense desgracias, sense tradicions, no s' comprehen la pátria.

Senyors; jo no soch un profeta, jo no vinch del desert, pero m' sembla trobarme en un camp, semblant al de la visió de Ezequiel, tot ple d' ossos sechs y pelats, y m' sembla oir una veu baxada de la altura que diu, com al vident la veu de Deu: «Fill del home... profetisa sobre aquets ossos, y l's dirás: Ossos sechs, oiu la paraula del Senyor... Heusaqui que faré entrar en vosaltres esperit, y viuréu, y us cobriré de nervis y de carns, y extenderé la pell sobre vosaltres...» Y m' sembla, senyors, que sento la commoció y la fressa que oí l' vident quan ha pronunciat aquestas paraules, y que veig juntarse ossos á ossos, y que s' cobren de nervis y de carns, y s' estén dessobre d' ells la pell, y s' vivifiquen aquellas calaveras, y s' axecan, fortas y atlèticas sobre llurs peus, exèrcits nombrosos de vients que ouen la veu de Deu, qui l's diu: «Jo vos faré reposar en vostra terra, morts qui heu sortit dels sepulcres... Jo pendré als fills d' Israel d' entremix de las nacions ahont han anat, y l's reculliré de tot arreu y l's portaré á sas llars, y l's faré una nació sola en las montanyas d' Israel y en las vivendas de llurs pares.»

Senyors; jo no soch profeta, pero vinch d' aquest camp de la visió profética; vinch d' entremix d' exos fills que vagan desterrats en diferents nacions ahont foren á demanalshi un bocí de pa, que no pogueren trobar en llur pátria; jo vinch d' exas cabanyas amagadas, ahont no hi ha abrich ni aliment, vinch de las bandas ahont hi ha aquets llits, en que jauen, per comptes de sers humans, esquelets sense vida y sense esperit, y allá, en mon interior, sento una veu que

semeja dir: «Creus que viurán aquets ossos? ¡Ahl! jells ressucitarán! Aquestas miserias tindrán fi, perque ó la humanitat pert sos instincts ó aquestas veus del dolor trobarán eco en lo cor d' aquells espanyols á qui no pot ser indiferent lo crit de llurs germans. Aquests ossos tornarán á la vida, y reposarán en sa pàtria 'ls desterrats y perseguits, y habitarán novament llurs vivendas antigas y las llars abandonadas. Galicia ressucitará, y avuy comensan á reanimarse sas cendras ab lo ressó d' exos cants patriòtichs, avuy comensa á marxar ab pas ferm y segur pel camí de son engrandiment y de sa ventura.

¡Pàtria, pàtria! ¡Sías gran, sías felis! Prebállat, ¡oh Galicia! envejat pervenir conreant los recorts de ton passat, saludant ab entussiasme lo penó de los majors, invocant tas venerandas tradicions, recordante de los capdills en la fé, postrante davant la tomba de los héroes!

¡Sant inmortal! Desde lo alt del Cel ahont habitas gloriós y benaventurat, envia ta benedicció á Galicia, envia ta benedicció á aquest poble, rodeja novament de gloria ton sepulcre, y fes que dessobre d' ell se forme la eterna aliansa dels que se consagran desde avuy á treballar per la prosperitat y grandesa de la que fou ta pàtria verdadera. Inspirans á tots nobles ideas, generosos propòsits, y vetlla pels fills d' aquesta terra, vetlla per la fé, á la que tant estiman, vetlla y demana per la Iglesia, centre d' unió dels cors en la terra y entre de las ànimes en lo Cel.

MOS CANTS

«Cansarme de cantar tanta hermosura?
¿Quins cants millors pot entonar ma lira?
¿Pot vibrar may mes lliure y mes segura
que quan en Ella sos cantars inspira?
Y ¿pot transparentarse may mes pura
ma inspiració, com quan en Ella 's mira
y al mon de la armonía y de la pensa,
llestia, usafosa, espurnejant se llença?

Al proclamarla de mon cor senyora
sé que Ella esclava meva 's proclamava,
y que, al darli de reyna la penyora,
lo vassall á la reyna penyorava:
reyna y vassalla ab una mateixa hora
sempre ha de ser senyora y sempre esclava,
que, al darli jo ma llibertat per viure,
Ella 'm dava la vida per ser lliure.

Si al neixer al amor en seré dia
me regalava les daurades ales,
perque dins sos palaus de pedrería
encisarme pogués ab tantes gales,
tinch de cantá á la llum de l' amor mia,
tinch de cantar, com cantan les cigales
al sol de Juny, que ni en repòs les deixa
dessota 'ls brins de la daurada xeixa.

Prou la natura sos penjoys me mostra
dintre les sales del tufat boscatge,
prou de verdura m' artesona 'l sostre

y de petxines me cubreix la platja;
encatifada sota meu se postra
y fins me envia son alé salvatge,
perque ma lira cante ab veu estranya
les gestes de la vila y la montanya.

De cada cim de l' enesprada serra,
de esclavitut y llibertat rodolan
hosts famolenques, que á la mare terra
lo pa li llevan y la sanch escolan;
mentre 'ls poblats en matadora guerra
anárquiques banderes enarbolan,
afogantne mos cants ab sa cridòria,
perque de sanch no vull regar ma glòria.

Jamay, jamay: quan venje sos agravis
la pàtria que 's rabeja en bassa impura,
y 'l bressol de la glòria de mos avis,
no sigue per sos nets la sepultura;
llavors, llavors entonarán mos llavis,
ab himnes de melòdica dolsura
cants, que en la lira que ara muda calla
vibrarán com l' acer en la batalla.

Mentre, oh Pàtria, en lluya esferehidat
tes mateixes entranyes ne desgarres,
y en los pits que á los fills davan la vida
de ton mateix lleó claves les garres;
á mèntres á mercès de l' enbrenzida
deixes fer miques tes valentes barres,
no puch pas afegir en ma dalera
una teya de mes á la foguera.

Jo no 't coneix, oh Pàtria, si avans d' are,
d' un de mos tres amors eras deesa,
rentancio ja á tenirte com á mare,
que eix amor sanguinari 'm fa feresa;
pera no veure't giraré la cara,
y esborraré de ma tacada empresa
ton nom, y sols lo nom de Déu y d' Ella
serán los raigs que brillen en ma estrella.

Si un dia 't paras á sentir mes troves
y de ton antich fill la veu coneixes,
y, feta á fastomar, te semblan noves
del trovador les amorooses queixes,
y, penedida un jorn, me donas probes
de torná á issá 'l pendó que folla esqueixes,
te posaré entremitj de Deu y d' Ella,
tornant ton raig á ma espuntada estrella.

JOSEPH SERRA Y CAMPDELACREU.
(Del tomo «Primavera trista».)

DISCURS D' EN FÉLIX GRAS

EN LA SESSIÓ PÚBLICA DELS JOCHS FLORALS DE CARPENTRAS

SENYORAS, SENYORS:

La galana vila, que fou la capital del Comtat, ha convidat á la celebració del Centenari de sa reunio á la Fransa, lo representant del govern francés per rebre lo novell jurament del petit poble comtadi reclós entre Rosa, Durança y Ventur, mes que, per petit sia, feu parlá de si ben lluny y ben alt.

Lo senyor diputat Michel, que ensembs es Alcalde

de Carpentras (un diputat, un alcalde senyors, bellugós com l' argent viu y sent creixer l' herba) s' ha dit á sí mateix: «Cóm podria enfortirse millor, extrenyers mes lo pacte de nostra reunio á la Fransa, sino per boca d' aquells que representan l' ànima de la nostra rassa, que 'n parlan la robusta llengua y que treballan á ferne resplandir las arts y la literatura? Y 'ns ha cridat. Y nosaltres los Felibres comtadins, llenguadocians y provenzals, hem vingut xano-xano, joyosos y lliures, hem vingut á tocar l' albada ab nostres tamborinos y á pendre la paraula pera apretar lo nus del pacte patriòtic que cent anys ha, foren nostres besavis comtadins, y que 'ls nets mantindrán mentres duri l' vent de Ventur, y mentres tingan una gota de sanch roja dins las venas.

Y donchs, dihenthó y tornanthó á dir davant tot lo que hi ha de mes alt, de mes sant y de mes sagrat, defensarem lo bon pacte y 'l sostindrém fins á la mort. No tenim sinó una mare, es la Fransa; tenim una sola pàtria, es la Fransa; no tenim sinó un orgull que es d' ésser bons comtadins y bons francesos! Y aquells que tenen la ciencia de las cosas fondas, aquells que saben destriar la forsa y la vida que hi han dins las mes petititas com las mes grans causas, compendràn que nostra paraula es ferma y que la pàtria gran serà glorificada per nostres obras, quan los dirémos que sentim d' aquesta faysó l' amor de nostra terra comtadina, las costums de nostres llars, la dignitat de nostra rassa Venturesa. Bons comtadins, bons provenzals, guardarem la fé en nostres llibertats nacionals y comunals, llibertats conqueridas que havém sempre defensat contra 'ls senyors, contra 'ls reys y contra 'ls papas y sos llegats, y que defensarem constantment y contra tots! Bons comtadins, bons provenzals, conservarem la joya y 'l bon humor y 'ls alegroys, l' entussiasme que son lo fons de tota ànima justa, de tota conciencia recta y la senyal de tot cos robust y sà; conservarem nostre bell humor y nostres cants y farém la farandola. Que se 'ns ne rigan, si volen, los pobres d' esperit! Nosaltres conservarem nostre entussiasme per lo que es bell, per lo que encisa, per l' ideal. L' entussiasme es lo do que fa la naturalesa á tot ànima sensible, elevada, feta per compendre lo mes enllá de la materia, feta per abrandarse als raigs de la idea, feta per hirmosejar, engrandir, si aixó pot dirse, per engrandir ab lo pensament la obra inmensa de Deu. Los guardarem lo bell humor, y la alegria, y l' entussiasme meridionals, en tant que nostre cel serà blau, mentres lo mestral fueteja al Rosa, mentres no 'ns veureu pas com gallinas remulladas, atuhits dins las boyras de las terres fredas.

Desgraciat del home endurit que no 's deixa comoure pels atractius d' una causa bella, que vinga del pensament ó que vinga de la materia. Aquell home es fatalment brutal, y posará la forsa per damunt del dret, y tart ó d' hora caurà en la esclavitut ó en lo menyspreu. ¡Oh, dolsa, oh franca ó reviscoladora alegría francesa! Tú que tens la teva llevor, tú que xuclas ta sava de la bella joya, dels alegroys meridionals, no decaygues, no 't desvanescas jamay, puix la teva fe implicaria l' terme de la dominació intelectual de la Fransa sobre tot lo mon.

Teniu «voleu que 'us donga un exemple de lo que pot fer la joya, lo bonhumor, l' entussiasme meridional? Hi ha cent anys, aixó 'us ho dich prescindint de tota política, un batalló parti de Marsella y pujá vers París, ahont arrivà l' dia mes rúfol de la Revolució. «Creieu que aquest grupat d' homes corregué cap als clubs pera conspirar, pera pendre ordes en secret? No, lo batalló marsellés atravesà París com un vol de cigalas, tot cantant, tot farandolejant; després fent brasset, al llarch dels carrers, en las plassas, al teatre, cantaren y farandolejaren tota la nit; y l' endemà en pocas horas cambià la fesomia dels aconteixements. Pero lo que hi ha de portentós en la excursió d' aquells pochs meridionals, es que á forsa de cantar y de farandolejar deixaren dins de París assombrat—y aixó, senyors, està escrit en la historia—hi deixaren un cant sublim! L' himne nacional, batejat ab un nom provenzal.

Y donchs, viscan los cants, visca la farandola! Criarém, nos mourém, cantarém, farandolejarém, farém fressa mentres tinguém alé.

Bons comtadins, bons provenzals, conservarem també y sobre tot nostra llengua d' O, iluminosa com un raig de sol, florida com los arbres de nostres jardins, viva, llesta y graciosa com las nostras donzelles, forta y sana com las rocas del Ventur.

La guardarém pera parlar de nostres terras y de nostres montanyas, de nostres sembrats y de nostres oliverars; la guardarém pera donar á nostre pensament la gracia de la flor y la flama del llampech. La guardarém, puix es melosa y poética en totas las bocas. Que sia una filla d' Arle qui la parla, ó un pagés bosquerol del Ventur, tot lo que diu es bell y hermosíssim, es admirable, es extraordinariament senzill y sublim com lo Cántich dels canticos.

La guardarém, nostra ardent, nostra sentimental llengua de Provenza, puix ella es la germana de la gran, de la hermosa llengua nacional, la llengua francesa; qui no 'n serà pas gelosa, perque sab que sa germana es bona y valiosa, ya que li prestará 'ls flochs y las joyas d' arletona ó de comtadina.

Que vagin á amagarse los malignes que voldrían fer creure que alabam la llengua provenzal per menyspreu y per la abolició de la llengua francesa. Vosaltres que sou de bona fe ó que veniu de lluny, obriu nostres llibres, preneu las obras de nostre mestre, aquell á qui saludam ab orgull y respecte. Sa Mireio, son Calendau, Nerto, la Reina Joana y totas sas obras están publicadas ab la traducció francesa escrita per l' autor; traducció que es una obra acabada, complerta, literaria, fins al punt de que la Academia francesa, per dues voltas, la ha premiada. Y com en los llibres del Mestre, en nostres llibres, en los de nosaltres los petits, veureu sempre en bona companya lo text provenzal ab la traducció francesa. Las veureu aquí tot ensembs, com dues bonas germanas que son, petonejantse llargament, somriguentse quan lo llibre es obert y dormint lo mateix son, dintre d' una mateixa abraçada, quan lo llibre es tancat.

Heusaquí, donchs, lo que volém, lo que servarém de grat ó per forsa, nosaltres los bons comtadins, los bons provenzals.—Per aixó no demanám res á ningú,

no eridám pas auxili.—No! som prou forts y som prou richs. Nostra forsa está dins nostra unió, dins nostra voluntat y dins nostre dret; nostra forsa está ademés en aquella bella jovenesa inflamada que 'ns arriba de per tot arreu, de Marsella, de Tolosa, d' Avinyó, de París, de Montpeller. ¿No 'ls sentiu? Sos cants retruyen per amunt y per avall.

Nostra riquesa está dins la poesía que surt, esclata y vessa de per tot: de las rocas, de las montanyas, dels terrossos, de totes las ánimas comtadinhas y provenzals. Nostra riquesa está igualment dins la nostra causal. Y nostra causa es divina: volém aixecar als pobles comtadí y provenzal per damunt de tots los pobles. Volém per l' estudi de las cosas bellas, mostrantli l' ideal com á terme sublím de tota áнима de nobles impulsos, volém guardarla á nostre poble, y preservarla de la perversió que li portan las escorias de las literaturas mal sanas. Volém aixecarlo fins al cim de la escala mes alta de la civilisació.

Puix es aquest poble del Mitjdia qui deu congregar pel pervenir, com ho feu en lo passat, als homes que tindrán lo govern, que farán brillar la eloquència, que elevarán y darán vida nova á la literatura y farán lluir las arts francesas. Perque la llum es vinguda sempre y vindrá sempre del Mitjdía. De per allá 'l Nort de nostra bella Fransa sols hi ha egoisme y embrutiment! Mes lo pensament del home, tart ó d' hora, triomfa de la forsa de las bestias.

Pera fer açó, 'ns cal rompre las estaquetas. No volém que ningú 'ns imposi sas maneras y sos gustos, ni sos fets y costums. Volém guardar pura, volém guardar verge nostra sensibilitat artística, la poesía que canta dintre de nostres cors.

Y mireu, nostra tasca ja 's compleix. Acabeu de veure un de nostres premiats, fill del poble, pobre com jo, un senzill carboner, que m' escrigué l' endemà d' haver guanyat la joya: «No estich pas segur de poder fer lo viatje de Carpentrás; soch un pobre jovencel, un senzill carboner, y carboner dels mes desgraciats que hi haja, puix ma mare, ma esposa y mos fills han tots de menjar de las mevas tres pessetas!» Donchs be, á n' aquell home del poble l' heu vist enlayrat damunt del estrado d' honor, l' heu vist rebre lo petó d' una de las descendentes de la mes gran, la mes noble, la mes ilustre de las familias de Provenza y de Toscana, la Comtesina de Barounelli-Javoun, flor suau y casta que 'ns fa l' alt honor de presidirnos, en tan bella, tan gentil y tan escullida reunio.

Ara, senyoras y senyors, he acabat. Veyeu clar com lo dia que nostra lluya es per la descentralisació dels esforços de la intel·ligència y de totes las obres pacífiques del home. Y 'ls homens que tenen la ciència filosòfica, 'ls homens que tenen la ciència política, 'ls homens que en la història del passat endevinan la història del pervenir, serán ab nosaltres y picarán de mans y 'ns seguirán. Perque ells saben que si demanám la descentralisació per las obres de la pau, serém los primers en demanar la centralisació de totes las forses, de totes las voluntats per defensar la bandera tricolor de la bella, de la gran, de la mare pàtria.

Y no tingueu por: que parlém provenzal, que parlém francés, nos entendrém sempre. Hi ha un mot que

es igual en las dues llengüas, hi ha una paraula que la sabém tots, hi ha un crit unitiu que surt de tots los cors: aquest mot, aquest crit, es: Visca la Fransal

MOVIMENT REGIONALISTA

Lo dissapte 26 de Setembre s' estrená ab molt bon èxit á Sant Andreu de Palomar un monòlech tràgich y en vers titulat *L'esclau del vici*, original de nostre amich l' entusiasta catalanista D. Ignasi Iglesias y Pujadas; per lo que 'l felicitém.

S' ha constituït en aquesta ciutat una orquesta anomenada *La Veu de Catalunya*, dirijida per D. Joaquim Vives y destinada á concerts, funcions y balls de tota mena. Es d' aplaudir aquesta conducta, per part dels que forman dita orquesta, adoptant com á llengua oficial la catalana.

En lo concert que la Asociació de Coros de Clavé celebrá lo diumenje en lo palau de Bellas Arts per socórrer als desgraciats de Consuegra y Almeria, hi prengueren part 800 executants dirijits per lo mestre D. Joan Goula (pare). Casi totes las composicions que 's cantáren foren catalanas, com las parts musicals, essent las mes aplaudidas las mes patriòticas, com, *Arre Moreu*, de Ventura; *Lo cantor del Poble*, de Goula (pare); y *Los nets dels Almogávers*, de Clavé. Resultant dit concert á mes de un acte de pietat y caritat, una festa eminentment catalana.

En l' edicte que ha manat publicar lo Sr. Bisbe d' Urgell eritant á oposicions per la canongia magistral d' aquella Seu, hem vist ab satisfacció que entre las condicions exigidas als aspirants hi figura la de que han de ferse en català 'ls sermons que la prebenda imposa.

Mossen Melcior Peypoch, Rector de la Parroquia de la Catedral, à Vich, publicá una Alocució als veïns de dita ciutat, redactada en llengua catalana, excitantlos á socórrer las víctimas dels aguats.

En lo número de *El Bergadán*, del dia 26 del passat Setembre, llegím una Alocució de la Junta Arxiprestal del districte de Berga als habitants del mateix, iniciant una suscripció per contribuir á la empresa del Excentíssim Morgades, bisbe de Vich, de restablir lo Bisbat de Solsona.

Aquesta alocució está escrita en nostra amadissima llengua; per lo qual felicitém de tot cor á Mossen Felip Ribera, Párroco Arxipreste de Berga.

De nostre company *Lo Setmanari Català*, de Manresa:

«Es molt significatiu y enclou una bona ensenyansa, lo no assistir al meeting contra 'l tractat ab los Estats-Units, certs personatges de la conservaduría barcelonesa, proteccionistes acérimos, *soit-disant*, quan goberna 'l partit liberal.

En la llista dels tals proteccionistas de conveniència, hem tingut lo disgust de veurehi al diputat per

Manresa, D. Joseph Maria Cornet y Más. Ab ell hi faltavan també á aquell acte molts altres representants dels interessos de Catalunya, com son los senyors Sard, Nicolau, Paz, etc.

Tots aquells senyors que no tenen prou boca per anatematisar al Sr. Sagasta quan fá al pays algun regalo lliurecambista, s' han mantingut muts com morts ara que 'l Sr. Cánovas ha cregut *necessari* sacrificar la producció peninsular. Al menos haguessin fet com lo Sr. Sandiumenge que va volquer justificar lo sacrifici, hauriam sapigut á qué atenirnos. Pero lo que tots junts nos han justificat una vegada més, es que primer que 'ls interessos del pays defensan los polítichs.

Ab son retraiement del *meeting*, nos ha probat lo senyor Cornet que no era cert que, com nos deya en son manifest electoral, permanesqués «apartat completament de las lluytas políticas que casi sempre perturban la marxa dels assumptos económichs», ja que sa ausència d' aquell acte no pot atribuirse més que á compromís polítich, majorment quan deya ell, «mon criteri proteccionista l' he demostrat prácticament en repetidas ocasions, ja desde la presidencia del *Foment del Treball Nacional*, ja desde la *Junta d' aranzels y valoracions* en la qual durant deu anys vinch sostinent tan salvadors principis.»

Donchs lo *meeting* organisat pel *Foment*, oferia molt bona ocasió á son ex-president y diputat nostre, senyor Cornet, pera demostrar-nos prácticament una vegada més, que permaneixia completament apartat de las lluytas políticas y continuava sostenint los «salvadors principis» proteccionistas.

Pero las *actas* fan miracles, y avuy ja no es miracle que 'ls homes pensin d' una manera quan prometen y d' altra quan han de cumplir.»

En forma d' elegant carnet s' ha publicat lo cartell de las funcions que's donarán en la próxima temporada d' hivern en lo Teatre de Novetats. La companyía que hi actuará será casi la matexa del any passat, aumentada ab una dama jove y un galan.

Anuncia la empresa que durant la temporada s' hi estrenarán varias obras d' espectacle, entre elles *Las fillas del Capità Gran*, de don Conrat Colomé; *La payesa del Montseny*, de don Alfredo Moreno y Gil; *La Sirena*, de don Joseph Pin y Soler; *La fira d' Andorra*, de don Joseph Segú y Teixidor; alguns dramas castellans y bon número d' obras catalanas degudas á reputats autors, com los senyors Pin y Soler, Roca y Roca, Ubach y Vinyeta, Teodoro Baró, etc. Com l' any passat, se destinarán á funcions del Teatre català los dimars y divendres de cada setmana y los restants días actuarán en lo teatre diferentas societats. La temporada comensarà ab l' estreno de la comèdia catalana en tres actes *La tia Tecleta*, original del senyor Pin y Soler.

CORREU NACIONAL

Estém atravessant lo que se'n diu una dolenta constelació. Als improperis que 'ns fan passar los polítichs que 'ns dominan, lo cel hi afegeix sas iras que en una

sola nit enrutan pobles y sembran lo desconsol en las famílies, y 'ls artefactes humans, en que fets de ferro y considerats indestructibles, cruxen y s' estabellan, y arrastran en sa ruina la vida de sos autors. Calamitats y mes calamitats. Als ayguats de Consuegra y d' Almería los ha seguit la desgracia ferroviaria de Búrgos; ¿qué hem de temer per demá?

Aquestas desgracias han dat lloch á tremendas acusacions contra 'l govern, mes, es lo bo que 'ls que mes se distinguen en los atachs son los partits politichs en estat d' oposició. Sos arguments, per cert que no estan destituïts de forma, sas rahons son rahons de debó y á voltas d' una evidència claríssima, ¿mes com oblidan aquests partits que á son temps han sigut poder, la sentència evangèlica: *que tire la primera pedra qui estiga net de culpa?* Veritat que l' home es important per resistir impunemente las iras de la naturalesa quan tenen lo caracter d' extraordinarias, mes, aquí á Espanya, estén en tals condicions, que 'ns confiem á la bona de Deu, y qualsevol accident nos troba desprevinguts. Nostres governs han tingut no mes temps per fer política, sos representants y afectes en las provincias y localitats, son amatents no mes á satisfer los desitjos y caprichos dels governs. Y las obras públicas las guardarérem per demá. Axís veym grans rius que atravessan comarcas en que no s' hi pot sembrar per excessiva sequedad de la terra, tant mes assedegada quant sent tantá la vora l' element que ab poch esfors la podria satisfer. ¡Y ab tan poch esfors! N' hi ha prou ab que hi hagi una rierada. Allavoras, l' ayqua ja troba algun punt prou baix per sobreixir, ó be fa lo mateix obrintse portell per alguna murada de contenció, que, com s' ha fet per subasta y ha sigut precis que tothom s' hi guanyés la vida, ha sortit tal, que al mes petit esfors ha cedit. Y l' ayqua que deuria regar, inunda; en lloch de fertilizar la terra se la emporta, y gracias si ab la comarca no s' emporta als habitants.

En lo programa de tots los governs que hi han hagut en nostre pays, hi hem vist anunciada la construcció de canals de rego, obras de seguritat, etc., y aquells governs han passat y s' han succehit repetidas vegadas, y entre tant nostres rius continuan com lo dia de la creació, portant tranquilament sas ayguas al mar ó quan mes inundant de tant en tant las comarcas del veïnat.

Tots los governs han observat idéntica conducta; axis, es descarat fariseisme lo aprofitarse de la catàstrofe pera ferla arma de combat. Lo que tindran de fer es entonar lo *mea maxima culpa*, y fer veritable propòsit d' esmenar-se, demostrarlo inmediatament. ¡Pero axó, que es cas! Procuraran tirar á terra tal ó qual ministre, provocar una crisis pera debilitar al govern y á la fi ensorrallo, pujar ells al poder y allavoras tot anirà d' alló mes be... fins que sobrevinja un nou descarrilament ó un altre ayquat, ocasió que aprofitaran los vensuts per armar una idéntica sara-gata á sos vencedors. Y axis anirém tirant.

La política, tal com la entenem aquí, no es mes que un egoisme sense entranyas. Los polítichs constitueixen una associació d' afamats. Tenen un ventrell que may se satisfà; satisferlo es sa única preocupació.

Las últimas desgracias ferroviaries los han acabat

de posar en evidencia. Podrán tenir culpa y no petita las companyías, observant una desatentada desidia en lo material y servey de sa explotació, mes los principals culpables no son pas ellas. ¿Cóm ho han de ser si los capitals que haurian de invertir en la millora del material y del servey de sas líneas han de gastarsel pera pagar sous-explendidíssims als individuos que componen sos concells d' administració? Y s' dona l' cas que constantment tals càrrechs recauhen en los caps de colla de la política militant. Que 'ls polítichs son essencialment interessats, es evident. Y com també es evident que pesan en la balansa de la *justicia*, no es difícil problema lo de averiguar si s' decantarán per la utilitat pública ó per l' interés particular. Es lo que déyam: aném d' alló mes be.

Ab motiu dels aguats de Consuegra y Almería, s' ha dat una nova prova de la poca serietat del carácter castellá. En aquesta manifestació las víctimas han sigut las primeras exagerant la importància de la catàstrofe, que ab tot y ser grossa, resulta ab prou feynas, afortunadament, la tercera part de lo que en lo primer moment se va dir. Y axó que s' comprendrà si passat lo desori del primer moment s' hagués rectificat tot seguit, s' ha vingut aguantant dias y mes dias, sens dupte pera no debilitar la corrent de compassió y de caritat, que de tot arreu refluhia sobre las víctimas de la desgracia. Aquest fet no revela pas un carácter de primera calitat. Y tot seguit s' ha demostrat igualment *seria* la prempsa d' aquell país. De la desgracia de Consuegra y Almería n' ha tret argument per una munió de novelas de folletí que, naturalment, per sa oportunitat y palpitant interés, valian be lo *perro chico*, ab que s' afanyavan á adquirir cada capitol, los nombrosos é impresionats lectors. Ab tals elements no hi ha dupte que cada dia anirém mes endavant.—Com los escarbars.

Acabarém dant la noticia de que en Sagasta, en un *meeting* últimament celebrat en una població del Nort, ha fet declaracions molt *importants*. Y aquesta importància ha consistit en demostrar sa habilitat en no declarar res en concret. Se tractava de no descontentar ni al lliurecambista Moret ni al proteccionista Gamazo. Donchs be, lo senyor Sagasta feu públich un programa de govern, en que aquells dos antiteticichs é intranzigents *ilustres* no hi trobaren res que dir. Contin, donchs, si 'n será de definit lo programa de 'n Sagasta, y quinas solucions prácticas hi haurá. Mes lo substancial es pujar al cim del candelero, y en ser á dalt, anar tirant. Qué es lo que importa á 'n en Sagasta y als demés ilustres, encara que al pays li venga á repel.—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Aquesta setmana publicarém en un tomet y com á primer volúm de la Biblioteca de LA VEU DE CATALUNYA, l' estudi *Gerarquia y descentralisació*, original del autor francés A. Pougnet, extractada y traduhida per nostre company en E. Moliné y Brasés, y publicada ja en aquestas columnas.

La bondat de la obra, inspirada en un criteri sumamente particularista, justifica l' interés ab que l' han rebuda los constants lectors de LA VEU, los quals veurán ab no menos gust sa publicació per separat.

Seguint la marxa que 'ns hem proposat desde l' primer número d' aquest setmanari y hem anat seguent ab mes ó menos acert, però ab fé y entusiasme, no planyém cap esfors en favor de la propaganda catalanista; d' ell n' es una prova evident la nova *Biblioteca* qu' oferírem als catalanistas de bona voluntat, interessats com á tals en la vulgarisació de nostres principis.

A *Gerarquia y descentralisació* seguirán los treballs dels senyors Coroleu y Farnés, que també s' han publicat en LA VEU DE CATALUNYA.

La Real Academia de la Historia ha nombrat soci corresponsal al Excm. Sr. Bisbe de Vich, en atenció al seus especialissims mèrits y principalment per la creació del Museu Arqueològich Diocessá.

Lo Excm. Sr. Morgades ha sortit pera Andorra, ahont administrarà lo sagrament de la Confirmació als habitants de las Valls que, per rahó de las circumstancies de tothom coneigudas, no han pogut tenir la visita de son propi pastor lo Excm. Sr. Cassanyas.

De regrés de Andorra anirá lo Prelat á Vich á comensar la Santa Visita á Solsona.

Aprofitant sa estada en aquesta ciutat, ahont vingué pel festival del diumenge, la societat coral «Erato», de Figueras, ha donat várias serenatas, ajudada de la Banda Municipal, acudinti l' públich, en gros nombre, á applaudir.

Las carreras de velocípedos celebradas lo passat diumenge en lo Saló de Sant Joan, foren lluhidas y concorregudas. Presidí l' Capità General, y repartí l' premis la senyora del Gobernador Civil de la província.

A Figueras s' ha instalat una «Escola gratuita per gitans, á càrrec de las Germanas terciarias de Sant Francesch.» Es una institució que, fundada en dita ciutat, fan cinch ó sis anys, per Mossen Tomás Juliá, no ha pogut fins ara donar verdadera importància á una obra tan cristiana y civilisadora com la de redimir del ostracisme que en nostres pobles sofren los gitans, fentlos dignes de viurer y d' esser considerats com bons germans nostres.

Dimars al vespre arribá á aquesta ciutat la peregrinació de lluisos espanyols, que aná á visitar lo sepulcre de Sant Lluís Gonzaga.

Se torna á parlar del projecte del tranvía de vapor que, travessant lo mes bonich de las Guillerías, junta la població de Vich y de Sant Hilari Sacalm. Diuen que s' estan fent los estudis pel trassat de dita vía, que 'ns alegrariam fos ben aviat una realitat.

En la capella del Seminari Conciliar ha tingut lloch la solemne cerimonia d' inauguració del nou curs. Al costat del Excm. Ilm. Sr. Bisbe de la diòcessis, ocuparen llochs de distinció, en lo presbiteri, lo senyor Gobernador de la província y l' Iltre, Vice-rector de

la Universitat, Dr. D. Joaquim Rubió y Ors, lo diputat provincial D. Domingo Sert, una comissió del Cabildo Catedral, altra del Ajuntament, los superiors d'ordes religiosas, lo Rector y Claustre de catedratichs del establiment, y representacions d' altres entitats. Després d' una missa solemne, s' cantá 'l *Veni Creator*, y l' Dr. D. Joan Ballester, Pbre., catedratich de Retòrica, llegí un hermos discurs en llati, demostrant las excelencias d' aquesta llengua. Feta després la repartició dels premis als alumnos, y prestat pels catedratichs lo jurament, lo Sr. Bisbe declará obert lo curs.

Segons ha comunicat al Gobern, l' Excm. Sr. Gobernador d' aquesta província, en tota ella no hi ha cap mestre de 4.ª ensenyansa á qui s' dega ni un quart de la seva paga.

Los señors Espiau y Ferrer, inventors d' un instrument elèctrich per evitar los xochs del trens, han conferenciat ab los gerents d' algunes companyías ferroviarias, y sembla que, reconegut per bo l' sistema, está decidit ferne assaigs en la via de Barcelona á Tarragona, entre la estació del Prat y la de Barcelona.

Dimecres sortí á fer la anunciada capta pública per las víctimas de Consuegra y d' Almería, y també per Puigcerdós, la cavalcada organisada per la societat dita *Colla del Arrós*.

Entre alguns detalls ben pensats, hi havia en la cavalcada coses ridícules. Sort que la bondat del objecte tot ho dissimula.

Un dels lletreros dels carromatos estava escrit en llengua catalana.

Durant lo trajecte, una espurna que saltá d' una de las atxes de vent, calà foch al carro alegòric d' Espanya, que prest s' abrandá; mes ab serenitat y promptes esforços, fou apagat sense altra conseqüència.

Per celebrarla á mitjans del corrent mes, s' está organisant una festa taurina per recullir fondos per las víctimas de Consuegra, Almería y Puigcerdós.

En la Catedral y en la iglesia de Betlém s' han celebrat solemnes funerals en sufragio dels morts en las desgracias de Consuegra y d' Almería.

També en la Seu de Vich s' han celebrat funerals, ab l' indicat objecte, un dels días d' aquesta setmana.

La inscripció de la lápida que próximamente ha de colocarse en la casa abont nasqué el P. Joaquim Font, d' Arenys de Mar, diu axis (ho traduïm del castellà):

En aquesta casa, á 17 d' Avril de 1818, nasqué Joaquim Font y Roget,—Llum y espill de totes las ciencias divinas y humanas,—Sapientíssim catedratich de Theología,—A Italia, Fransa, Inglaterra y Espanya,—Orador eminent,—Y escriptor insigne de la Companyia de Jesús.—Morí santament á Roma, á 5 d' Octubre de 1870.

Los periódichs de Mataró s' queixan de la freqüència ab que son robats pels fondals de la Riera d' Argento-

na, los carreteres que fan via per la carretera de Barcelona. A Manresa te alarmada també la població una colla de lladregots que tot sovint fa de las sevas. Y, donchs qualon es la seguritat que compran al Estat los ciutadans?

Diuen d' Organyá, que acabada la construcció dels tres ponts que faltan desde aquesta vila á la Seu d' Urgell, quins treballs se fan ab activitat, podrà obrirse al públic aquell important tros de la nova carretera.

Diu nostre colega *El Bergadán* de Berga:

«Fa pochs días una dona, vehina d' aquest poble, doná á lium tres noys. La mare y los tres noyets seguexen be.

Eix cas de rara fecunditat ha recaygut en una familia que viu del treball del marit, qui ha de trobarse en situació apurada per atendre al sosteniment de sos tres fills, per lo que seria altament caritatiu que algú apelés á la noblesa y bons sentiments de nostres concièrns, que creyem acudirán ab sollicitut al apoyo del fecond matrimoni.»

En la iglesia de Castellar del Vallés s' ha inaugurat una magnífica orga, costejada per la señora doña Emilia Carlos viuda de Tolrà, y construida en los acreditats tallers de la Viuda de Nicolau. Assistiren á l' acte de la inauguració los reputats mestres y organistas, don Joaquim Portas, de Betlém, y don Cándido Candi, de Sant Jaume, quins señors se pogueren convencer de las bonas qualitats d' aquell instrument.

Lo nou itinerari arreglat per la Direcció general de Comunicacions pel tren correu entre Madrid y Barcelona que comensará á regir definitivament dintre quatre mesos, es:

Sortida de Madrid, á las 7 de la tarde.

Arrivada á Saragossa, á las 4'58 del matí.

Diu *La Renaixensa*:

«Los ayguats y desgracias de Consuegra y Almería, han distret la atenció del públic del ayguat de Tarrós, un dels pobles del pla d' Urgell.

La circumstancia d' haver tingut lloch la borrasca en ple dia, fou causa de que no s' registressin allí lamentables desgracias personals, pero en quant als perjudicis materials, basta sapiguer que l' aygua invadi 'ls pisos principals de las casas, y ab aquest dato pot juzgarse com quedá l' blat guardat en sitjas y graners, lo vi conservat en los cellers y 'ls forratges y fruyls enmagatzemats en los coberts.

Y afegeixis á axó, que la forsa de la corrent se'n dugué 'ls ceps, cubri de llot camps y vinyas, y, en una paraula, destruï complertament la cullita del vi y en bona part la del oli.

Tot axó ha causat la ruina á alguns, graves perjudicis á altres, y á tots danys de més ó menos quantia, pero sempre de consideració.»

Acabadas las vacacions, las salas d' aquesta Audiencia han quedat constituidas de la següent manera: Sala primera de lo civil: D. Jesús Ferreiro Hermida, president.—D. Just Val.—D. Antoni Pinazo.—D. Fer-

min Ximenez.—Sala segona de lo civil: D. Joseph de Pina, president.—D. Joseph Victorio Mora.—D. Pau Pastor de Gorosabel.—D. Rafel d' Iranzo.—Sala de lo criminal: Secció 1.ª—D. J. Agustí Moreno, president.—D. Joan Toledo.—D. Francisco Dachent.—Secció 2.ª—D. Rafel Garcia Domenech.—D. Angel Merino de Porras.—D. Francisco Roca de la Chica.—Secció 3.ª—D. Céssar Hermosa.—D. Ferran del Alizal.—D. Miquel Iso.—Secció 4.ª—D. Francisco Molina.—D. Càrles Halcon.—D. Lleó Bonel

CRÓNICA RELIGIOSA

Un altre document acaba de sortir de la ploma de Lleó XIII que ha erudit molt la atenció y qual oportunitat regoneix tothom. Es una Carta sobre 'l desafio. Lo periódich francés *Le Temps* la califica de *notabilissima* y 'ls mes caracterisats diaris lliberals de cada nació, diuen qu' es de desitjar que sian atesos los arguments del Papa contra costüm tan inmoral.

La Carta ha sigut dirigida ab preferencia als Bisbes de Alemanya y Austria, precisament perque en exos payssos la costüm de desafiar-se es freqüent entre la joventut universitaria.

Per açò lo *Vaterland*, periódich catòlich de Viena, regoneix la necessitat que hi havia per l' Austria de la publicació de aqueix document pontifici, perque allí 'l desafio anava prenent «las proporcions de una véritable calamitat pública.»

Aquesta setmana ha continuat á Roma lo moviment de peregrins, tant de obrers de Fransa, com de la Juventut Católica de varias nacions. Als siscents espanyols s' hi han agregat los austro-húngars, los belgas y una xexantena de estudiants suïssos, haventse efectuat la recepció lo dia 29 en la Basílica Vaticana.

Lo P. Reginald Collins, capellá catòlich de l' armada anglesa, acaba de ser elegit membre del Senat de la Universitat de Malta. Aquest brau sacerdot es popular en tot lo exèrcit anglés per lo seu heroisme en los camps de batalla del Sudán. Lo diari anglés *Piccadilly*, ne parla en los termes següents:

«Aquest sacerdot militant de la Iglesia Romana, se distingeix tant per sa ciencia com per son valor. Posseix á fons nou llenguas. Durant los 5 anys que ha guerrejat á Egipte y al Sudán ha après de tal modo la llengua aràbiga, que en un concurs organisat per las autoritats militars y en lo qual devian prendre part tots los oficials en campanya, lo reverent guanyà ab gran aventatje lo premi d' honor. Un general anglés solia dir: «val mes lo Pare Collins, que tots los bisbes missioners protestants.» Lo general era lord Wolseley, que tenia en lloc distingit en son despai de Londres lo retrato del capellá catòlich.»

Una conversió acaba de efectuarse á Fransa que ha fet gran tró entre 'ls partits radicals. Se ha convertit Alain Gouzien lo orador mes fogós y mes eloquent que tenian los anarquistas de París. Ell ha contat á un redactor del *Figaro* en termes molt senzills la seva con-

versió, y sobre tot ha fet constar que no hi ha hagut la mes mínima pressió y que s' ha convertit després de llarch y profon estudi de las ideas religiosas. «No ha sigut lo sentiment, sino 'ls estudis serios lo que m' ha fet cambiar.

»La cosa está feta, ha afegit Gouzien; sò realment catòlich, y tota la activitat y tota la abnegació que he empleat fins ara en la defensa del anarquisme, las faré servir d' aquí endavant pel triomf de la causa catòlica.»

Deu li dongue una santa perseveraneia.

A Leópoli va á celebrarse un sínodo catòlich-grech baix la presidència de un Delegat del Papa. Se dona gran importància á exa Assamblea, y la premsa ruena se manifesta favorable á la organització de la iglesia unida.

A Amèrica se van fent preparatius per la celebració del quart centenar del descubriment de l' Amèrica, y es gust veure com los catòlichs prenen la iniciativa y volen dar á las festas lo caracter que deuen tenir. Un diari de Bogotá, *El Orden*, anuncia que lo Reverent D. Ramon Angel Fara ha comunicat á la *Unió catòlica de Xile*, un projecte de federació catòlica americana qual comissió central residiria á Santiago.

Proposa que 'l dia 12 de Octubre del any vinent, en totes las iglesias de Amèrica se celebre una missa solemne ab cant de *Tedeum* y la *Salve*, y que s' oferescan premis als autors de las millors composicions en prosa y vers relatives al faustíssim succès.

Las damas americanas oferiran joyas per formar una corona que serà enviada á la Reyna Regent de Espanya en recort de la célebre oferta de la Reyna Isabel la Catòlica.

Y finalment, que se erigesca una capella en Valladolid, en lo mateix siti hont estava la casa de Colón.

Es un bonich programa que desitjam veure realitat.

Felis idea ha sigut la dels iniciadors de la Exposició Lluisiana, ó sia de objectes referents á la vida de Sant Lluís Gonzaga, á Roma. Se han reunit en las salas del edifici dels Germans de la Misericordia una colecció de objectes notables uns per son valor històrich y altres per son valor artístich.

Arriban de Xina malas notícies.

La persecució continua y en la província de Chen-Si, frontera de la Mongolia, han sigut assassinats tres missioners francesos.

L' Emperatriu de Alemanya ha donat *deu mil marchs* per la construcció de la Iglesia de Sant Sebastià á Berlin, destinantlos expressament per l' orgue. No es la primera vegada que la Soberana de Alemanya fa dàdivas á las iglesias catòlicas de la capital.

Lo nou Pare Mestre General del Orde de Predicadors, lo Rvm. P. Andreu Fruwirth, no te mes que 47 anys y se li regonexen grans qualitats de administrador, á mes de ser home de gran pietat y de erudició no comunica.

Era provincial de Austria y se considera la sua elecció com acertadissima.